

Laurenskerk Rotterdam

Jaarverslag 2022

1.	Inleiding.....	2
2.	Toelichting op het Prestatieraster	3
2.1	Podium voor orgelmuziek.....	3
2.2	Podium voor oude- en vocale muziek.....	4
2.3	Ceremoniële & overige activiteiten	5
3.1	Prestatieoverzicht 2022	5
3.2	Fair Pay	6
3.3	Publieksonderzoek	7
4.	Financiën.....	8
5	Beleidsthema's.....	8
5.1	Inclusiviteit	8
5.2	Innovatie.....	8
5.3	Interconnectiviteit.....	9
6.	Bedrijfsvoering	10
6.1	Organisatie	10
6.2	Marketing/communicatie.....	11
7.	Governance	11
7.1	Bestuursmodel	11
7.2	Directeur.....	13
7.3	Jaarrekening en -verslag.....	13
7.4	Bezoldiging	13
7.6	Risicobeheersing	13
7.7	Interne controle, gedrags- en integriteitscode.....	14
7.8	Code Culturele Diversiteit.....	14
7.9	Fair Practice Code.....	14
7.10	Veilige werkomgeving	14

STICHTING GROTE OF SINT-LAURENSKERK ROTTERDAM

Grotekerkplein 27

3011 GC Rotterdam

010 413 1494

info@laurenskerkrotterdam.nl

www.laurenskerkrotterdam.nl

1. Inleiding

Nergens anders in Rotterdam zijn bezinning en beleving zo op hun plaats als in ons Middeleeuwse monument. Honderdduizenden Rotterdammers hebben de Laurenskerk de gebruikt voor hun erediensten, concerten, plechtigheden, congressen, feesten en evenementen. Toeristen van over de hele wereld vormen een wassende stroom. Voor hen allemaal is de Laurenskerk telkens aangepast en verbeterd. Het is onze missie de Laurenskerk te onderhouden naar de eisen van de tijd en zo te gebruiken, dat zij een levend gebouw blijft dat telkens nieuwe mensen aan zich bindt.

Onze stichting Grote of Sint Laurenskerk heeft volgens opdracht van de eigenaar van het gebouw twee statutaire doelen:

- a. instandhouding als monument van de Grote of Sint-Laurenskerk en bijgebouwen;
- b. exploitatie van het gebouw als maatschappelijk en cultureel centrum voor de hele Rotterdamse samenleving.

Daartoe worden jaarlijks veel onderscheidende activiteiten georganiseerd en biedt de Laurenskerk een uiteenlopende, maar bij het monument passende functies, die op andere podia niet of nauwelijks aan bod komen. In 2022 hadden we in het eerste kwartaal nog te maken met coronamaatregelen, daarna kwam het podium- en toeristenbezoek maar moeizaam op gang. Gelukkig waren we in staat om de podiumproducties-/en presentaties grotendeels uit te voeren, zij het met minder bezoekers dan we gewend waren.

De uitvoering van beide doelstellingen kost veel geld. Dat geldt zeker voor het eeuwigdurende onderhoud (subsidiabel- en niet subsidiabel) van het gebouw, dat de status van Rijksmonument heeft. Ook de kosten van de exploitatie zijn hoog, onder meer de kosten voor energie, die in 2022 een ongekeerde hoogte bereikten. De subsidies en bijdragen die wij ontvangen voor zowel onderhoud (via de Rijksdienst Cultureel Erfgoed) als programmering (via het Cultuurplan gemeente Rotterdam en uit fondsen) zijn niet toereikend om alle kosten te dekken. Daarom wordt de Laurenskerk intensief op commerciële basis verhuurd voor culturele evenementen, zakelijke bijeenkomsten, huwelijken, feesten en dergelijke. Hiermee verwerven wij circa 75% van onze inkomsten. Voor het gebruik door de Hervormde Gemeente op zon- en feestdagen van het gebouw ontvangt de stichting een vergoeding op basis van de gemaakte kosten.

Wij richten onze activiteiten op een aantal functies:

Monument ^{(1) (2)}; de Laurenskerk is het enige nog bestaande gebouw in Rotterdam uit de middeleeuwen en geldt als monument van veerkacht. De stichting ontsluit het monument op verschillende manieren voor een breed publiek:

- *Openstelling voor Rotterdammers en toeristen.* De Laurenskerk kent een bijzondere multimediale museale inrichting, een 'experience', bestaande uit een luister- en kijkboek met 84 interculturele verhalen, waarbij de thematisch ingerichte kapellen de verhalen in beeld ondersteunen.
- De Laurenskerk is het hele jaar geopend van dinsdag t/m zaterdag tussen 11.00-17.00 uur, in het hoogseizoen vanaf 10.00 uur. Bezoekers betalen een vergoeding van 3 euro voor entree; kinderen t/m 12 jaar hebben gratis toegang. De Laurenskerk participeert in de Rotterdam Welcome Card en de Rotterdampas.
- *Torenbeklimmingen* werden in 2022 aangeboden vanaf maart t/m oktober op de woensdagmiddagen en op zaterdagen. Tijdens de zomermaanden boden wij dagelijks met veel succes vier torenbeklimmingen aan. Ook tijdens Open Monumentendag, De Amateurorgeldagen en de Rotterdamse Dakendagen was de toren (gratis) te beklimmen. De toren gids vertelt 'Het verhaal van de toren', waarmee de beklimming een educatief karakter heeft. Een ticket voor een begeleide torenbeklimming kost 7,50 euro.
- *Speurtocht voor kinderen van 8 t/m 12 jaar.* Om kinderen op een speelse manier de kerk te laten ervaren wordt een speurtocht aangeboden. Vooral populair in de zomermaanden (jeugdvakantiepaspoort). Voor kinderen jonger dan 8 jaar is er een kleurplaat beschikbaar.
- *Educatieve programma's* (nu nog incidenteel) voor leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs (o.a. een speurtocht en een educatieboekje).

Podium voor muziek ⁽³⁾; al eeuwenlang is de Laurenskerk een podium voor voornamelijk vocale- en orgelmuziek. In 2022 werden de volgende muziekseries aangeboden: orgelconcerten voor verschillende doelgroepen, oude muziek, concerten van gezelschap Domestica en vocale muziek. De meeste series worden in samenwerking met culturele partners samengesteld en aangeboden.

Podium voor ceremoniële bijeenkomsten; van oudsher is de Laurenskerk een locatie waar officiële herdenkingen en ceremoniële bijeenkomsten plaats vinden, zoals de jaarlijkse 4 en 14 mei herdenkingen, uitreiking van de Laurenspenning, beëdigingen van nieuwe politiefunctarissen, rechters en officieren van justitie en diploma-uitreikingen van scholen.

Evenementenlocatie (verhuur); De belangrijkste bron van inkomsten van de stichting Laurenskerk is de verhuur van de locatie. Het betreffen de opbrengsten uit de verhuur van de locatie voor concerten, diners, beurzen, huwelijken (zowel kerkelijk als burgerlijk) en congressen. In 2022 trok de verhuurmarkt, na 2 jaar van stilstaan, weer aan.

Kerkgebouw; onder verantwoordelijkheid van de Hervormde Gemeente Rotterdam Centrum vinden wekelijks 5 kerkdiensten plaats. Ook op kerkelijke feestdagen vinden er diensten plaats.

(1) T.b.v. de openstelling van het monument, de erfgoedfunctie, ontving de stichting in 2022 een bedrag van € 57.000 van de gemeente Rotterdam.

(2) Van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed wordt subsidie ontvangen voor onderhoud aan het monument.

(3) T.b.v. de podiumfunctie ontving de stichting in 2022 € 118.500 uit het Cultuurplan Gemeente Rotterdam. Daarnaast werd een bedrag van maximaal € 59.500 toegekend voor Fair Pay.

2. Toelichting op het Prestatieraster

2.1 Podium voor orgelmuziek

Orgel op zondag

Deze serie vormt de ruggengraat van de orgelprogrammering en bestond in 2022 uit 8 concerten. Het betroffen thematische concerten met naast het 'ijzeren repertoire' ruimte voor improvisatie en experiment, verzorgd door (inter)nationaal gerenommeerde organisten. Om de beleving en interactie van de concerten te verhogen is de organist zichtbaar op een groot scherm en werd het programma tijdens het concert toegelicht door een musicoloog. De toegang voor deze concerten was 9,50 euro.

- 9 januari Nieuwjaarsconcert, vervallen door de coronamaatregelen.
- 13 februari Orgelconcert Hayo Boerema
- 19 maart Orgel Special met Michel Bouvard
- 8 mei Orgelconcert ter ere van de 80ste verjaardag van oud Laurens organist Johan Lemckert
- 28 mei Orgel Special met David Briggs
- 12 juni La Monica door Jetty Podt
- 9 oktober Orgel Special door Oliver Penin
- 13 november Orgelconcert door Bart Jacobs
- 11 december Orgel Experience Messiaen met lichtprojectie door Hayo Boerema

Orgel & Festival

Rotterdam is al jaren een bekende festivalstad en de stichting sluit met deze serie aan op de festivals en culturele partners in de stad. In 2022 werkten wij samen met onder andere North Sea Roundtown, de Erasmusweek en de Open Monumentendag. In totaal hebben er 5 concerten in de reeks Orgel & Festival plaatsgevonden. De toegangsprijs voor de Orgel & Festival concerten was gemiddeld 9,50 euro.

- 18 april Spring Music Festival met Jacob Lekkerkerk en jazz gezelschap Artvark
- 29 mei Festival Dwalen door de kerk
- 1 juli Midnight Mess met North Sea Roundtown. Concert uitgevoerd door Artist in Focus Teis Semey en Britse organist Kit Downes.
- 10 september Orgelmarathon tijdens Open Monumentendag
- 29 oktober Klacht van de Vrede, orgelconcert met koor Capella Brabant tijdens de Erasmusweek

Marktconcerten

Dit zijn wekelijkse concerten van ruim een half uur op dinsdagmiddag in de maanden april t/m oktober, die worden uitgevoerd door bekende organisten uit de regio en studenten van Codarts. De thematiek sloot soms aan bij een relevant thema of festival, zoals North Sea Roundtown of de Erasmusweek. De concerten zijn altijd goed bezocht door vaste liefhebbers maar ook dagjesmensen, toeristen en bezoekers aan de markt op de Binnenrotte. De toegang is gratis met een collecte achteraf.

- Er vonden 27 orgelpauzeconcerten plaats in de maanden maart tot en met oktober

Zomerconcerten zaterdag

De zomerserie bood 4 concerten op de zaterdagmiddag in de zomermaanden aan het einde van de middag. Bekende organisten uit Nederland maakten hun opwachting. De toegang was 3 euro. De zomermarktconcerten kennen een vast publiek maar worden ook veel bezocht door toeristen.

- 23 juli Tamas Pyrhönen
- 30 juli Hayo Boerema
- 6 augustus Stephan van de Wijgert
- 13 augustus Peter van de Velde

Amateurorgeldagen

De gelegenheid voor oude en jonge amateur organisten een lang gekoesterde wens in vervulling te zien gaan: spelen op het grootste orgel van Nederland! Wij organiseerden in 2022 6 Amateurorgeldagen. Per avond konden 8 amateur organisten onder begeleiding van een beroepsorganist hun lusten op de toetsen botvieren. De kosten voor deelname waren 120 euro. Tijdens de Amateurorgeldagen boden wij tevens torenbeklimmingen aan.

- 6 amateur orgelavonden op 22 en 29 juli, 5, 12, 19 en 26 augustus

Orgelpromenade

De inmiddels traditionele Orgelpromenade onder auspiciën van de stichting Rotterdam Orgelstad (ROS), waar de Laurenskerk deelnemer van is, is jaarlijks een groot succes. De Orgelpromenade is een zeer goed bezocht evenement voor orgelliefhebbers maar ook voor gezinnen met kinderen vanwege de educatieve activiteiten die worden georganiseerd, zoals het in elkaar zetten van een klein doe-orgel. De orgelpromenade vond plaats op 5 maart en de toegang was gratis.

2.2 Podium voor oude- en vocale muziek

Oude Muziek

Dé serie oude muziek in Rotterdam met muziek uit Renaissance en Barok. Het betreft een samenwerkingsverband tussen Organisatie Oude Muziek Utrecht, de Doelen en Laurenskerk. Elk concert werd ingeleid door musicoloog Kees Wisse. In 2022 organiseerden wij 4 oude muziek concerten. De toegang was 33 euro of 10 euro (CJP of onder de 26 jaar).

- 2 maart *Counterpoints, Thomascontors in dialogue*
- 6 april *La Reverdie – Zinnelijke balades*
- 6 oktober *Ratas del Viejo Mundo*
- 15 november *Virtuose – PRJCT Amsterdam*

Domestica Rotterdam

De voorstellingen van Domestica Rotterdam (bestaande uit musici uit het Rotterdams Philharmonisch) bestaan naast werken uit Barok en Renaissance, ook uit hedendaags repertoire. Een zeer bijzondere samenwerking. De voorstellingen vinden telkens plaats op een andere locatie in de kerk. De programma's worden geschreven, geregisseerd en gespeeld telkens door een andere schrijver/acteur. In 2022 waren er 3 concerten van Domestica Rotterdam. De toegangsprijs was 25 euro of 12,50 euro (CJP, student, onder de 26 jaar).

- 16 maart *Spiegels en Krullen*
- 26 mei *Bruid van de Wind*
- 7 december *Midden in de Winter*

Laurens Vocaal

De 'Huiskoren' van Laurens Vocaal o.l.v. Wiecher Mandemaker, zijn onze vaste partner in onze programmering vocale muziek. In 2022 programmeerden wij 5 concerten in deze serie, waaronder een benefietconcert van Laurens Vocaal in samenwerking met 2 Oekraïense jongerenkoren. De toegangsprijs was 25 euro (met uitzondering van het benefietconcert waarbij de entree gratis was met een collectie voor het goede doel).

- 4 mei, *Herdenkingsconcert*
- 22 juni *De Klank van de Kathedraal*
- 14 september *Le Roi David*
- 4 november *Benefietconcert Oekraïne*
- 12 november *Ziel en Zaligheid*

Doelen vocaal

De samenwerking met De Doelen in de vocaal serie is helaas door De Doelen stopgezet vanwege hun interne focus en het nieuwe beleid zich vooral te richten op programmering in eigen huis. Deze serie is opgenomen bij bovenstaande serie Laurens Vocaal.

Overig

- Op 14 oktober organiseerden wij in samenwerking met Salsa aan de Haven een salsadansavond en workshop. We ontvingen hierbij 800 bezoekers. De toegang was 10 euro per persoon.
- Op 18 maart organiseerden wij een masterclass orgel gegeven door internationaal gerenommeerde organist Michel Bouvard voor conservatoriumstudenten en semi-professionals. Deze masterclass werd bijgewoond door 13 deelnemers. De kosten voor deelname waren 50 euro.
- In de zomermaanden van 9 juli tot en met 14 september organiseerden wij de tentoonstelling *100.000 bomen en een bos van draad* van kunstenaar Sara Vrugt. De tentoonstelling toonde een kunstproject waarbij textielkunstenaar Sara Vrugt, samen met 1000 amateur borduurders een bos heeft geborduurd. Het kunstwerk van maar liefst honderd vierkante meter kwam tot stand in een pop-up atelier dat vier seizoenen lang door het land reisde. Daar werden bomen geborduurd naar aanleiding van natuurverhalen die bezoekers en deelnemers er vertelden. Alle verhalen kregen een plek in het geborduurd bos en samen vormen ze een kunstwerk waarin je in gedachten kunt verdwalen. Bij de tentoonstelling organiseerde de Laurenskerk in samenwerking met onze burens van Gebouw de Heuvel diverse textielworkshops en een lezing over Rotterdams bomen van gemeentelijke bomendeskundige Ronald Loch.
- Tegelijkertijd was er de fototentoonstelling 'Present' te zien. Fotograaf Peter van Beek portretteerde bezoekers van de Pauluskerk (Rotterdam). Mensen die vastzitten in het systeem, vaak in een uitzichtloze situatie. Door alles wat zij hebben meegemaakt dragen zij een schat aan wijsheid, levenservaring en veerkracht met zich mee. Met deze foto's vertellen zij een deel van hun verhaal en laten hun dromen, passies en verlangens zien.
- In mei en juni was er, tijdens de Heilige Huisjes maand, een kleine tentoonstelling te zien in samenwerking met het Stadsarchief met tekeningen van de stadstekenars, met als onderwerp: Stad tijdens Coronatijd.

- De Laurenskerk was gratis toegankelijk tijdens de Open Monumentendag en de Heilige Huisjes maand.

2.3 Ceremoniële & overige activiteiten

14 mei herdenking

Sinds 2007 wordt op grote schaal het bombardement van 14 mei 1940 op Rotterdam herdacht. De Laurenskerk, als zwaar beschadigd monument na het bombardement, besteedt ruim aandacht aan deze gebeurtenis met een programma dat bestond uit een interreligieuze herdenkingsdienst. Dit jaar werden alle namen van de slachtoffers van het bombardement voorgelezen door bekende Rotterdammers en nabestaanden.

Laurenspenning

De Laurenspenning is in 2022 op 24 november uitgereikt aan kunstenaarsinitiatief Opperclaes. Er waren circa 350 genodigden aanwezig.

Museumnacht

Helaas neemt de museumnacht op dit moment geen deelnemers meer aan en werd de Laurenskerk niet opgenomen in het programma.

Hyperorgel Rotterdam

In 2022 hebben wij de plannen verder uitgewerkt rondom het uitbreiden en innoveren van het orgelinstrumentarium en –programmering (in het cultuurplan onder de naam Orgelparadijs). Wij brachten ruim 1,6 miljoen euro bijeen voor de restauratie van het hoofdorgel en een nieuwe speeltafel.

‘Hyperorgel Rotterdam’ Laurenskerk bestaat uit:

- renovatie van ons Marcussen-hoofdorgel van 1973; De financiering voor dit deel van het project is inmiddels rond. Op dit moment loopt het bestek en de werkzaamheden starten in het voorjaar van 2024.
- bouw van een digitaal bespeelbaar ‘hyper’-pijorgel in het koor van de Laurenskerk; Een grote fondsenwervingscampagne start in het voorjaar van 2023.
- een mobiele speelconsole op de kerkvloer, waarop drie orgels bespeeld kunnen worden: het hoofdorgel, het nieuwe hyperorgel en het bestaande kleine koororgel; De financiering hiervan is rond en zal tegelijkertijd met de renovatie van het hoofdorgel gerealiseerd worden.
- vernieuwing en uitbreiding van onze muziekprogrammering en ons publiek, samen met een aantal Rotterdamse culturele partners. Hiermee maken we in 2023 een start en verbinden diverse jonge Rotterdamse makers en daarmee een nieuw publiek aan het orgel.

Programmaraad

In 2022 is er een programmamaker aangesteld die samen met nieuwe partners uit Rotterdam de programmering van de Laurenskerk vormgeeft. Dit zijn diverse partners uit het culturele met maatschappelijke veld. Op dit moment lopen er gesprekken met Music Matters, De Rotterdamse Dakendagen, Bird/Rotown, Grounds en de cultuurregisseur Rotterdam Centrum.

Communicatie gevel

In 2022 zijn er nieuwe borden aan de gevel van de kerk geplaatst met daarop de culturele programmering per kwartaal.

Renovatie ingangskwartier

In het voorjaar 2022 zijn we gestart met ons terras The Holy Toast. The Holy Toast bood naast drankjes en lunch (tosti’s) ook gratis buitenspelen aan voor op het grasveld, zoals badminton, voetbal en tennis wat veel levendigheid op het plein bracht. Bovendien leverde het extra bezoekers op voor de Laurenskerk. Het was voor de organisatie wel een logistieke uitdaging om dit in eigen beheer te doen vanwege het personeelstekort op de horecamarkt. Wij maken voor aankomende periode een nieuw plan met mogelijk een externe uitbater.

Digitaal aanbod

In 2022 hebben we geen online streams meer uitgezonden omdat de coronamaatregelen het toelieten om weer publiek te ontvangen. Het nieuwjaarsconcert aan het begin van 2022 is het enige concert dat nog moest worden geannuleerd. Er is besloten geen livestreams te maken omdat dit veel extra kosten meebracht en geen inkomsten zou genereren.

3. Producties, Bezoekers en Publieksonderzoek

3.1 Prestatieoverzicht 2022

Podiumproducties

	werkelijk	werkelijk	werkelijk		begroot	begroot
Producties	Aantal	Bezoekers	Betalend		Aantal	Bezoekers
Podium voor orgelmuziek						

<i>Orgel op zondag - hoofdserie</i>	8	560	560	8	750
<i>Marktconcerten - dinsdag</i>	27	2211	gratis	29	3500
<i>Zomerconcerten - zaterdag</i>	4	152	152	4	600
<i>Amateur orgeldagen</i>	6	293	293	6	50
<i>Orgel & Festival</i>	5	1204	1204	5	750
<i>Promenadeconcert</i>	1	500	gratis	1	600
Podium voor oude- & vocale muziek					
<i>Serie oude muziek</i>	4	456	456	4	600
<i>Domestica Rotterdam</i>	3	398	398	3	600
<i>Vocaal Doelen (toegevoegd aan vocaal/laurensantorij)</i>	0	0	0	0	0
<i>Vocaal/Laurensantorij</i>	5	442	315	4	900
Ceremonieel & Overig					
<i>Laurenspenning</i>	1	350	uitnodiging	1	300
<i>14 mei herdenking</i>	1	350	gratis	1	500
<i>Museumnacht</i>	0	0	0	1	1250
<i>Salsa aan de Haven workshop</i>	1	800	800	0	0
<i>Workshop orgel Michel Bouvard</i>	1	13	13	0	0
<i>Zomerexpositie 100.000 bomen + foto-expo Present Pauluskerk</i>	1	10995	10995	0	0
Totaal	68	18.724	15.186	67	10.400

Toelichting

- De bezoekers van de Amateurorgeldagen waren hoger in 2022. Dit kwam omdat wij tijdens deze avonden speciale activiteiten hebben georganiseerd zoals rondleidingen en torenbeklimmingen.
- De Doelenserie is volledig vervallen. Hiervoor in de plaats hebben wij extra eigen vocale concerten uitgevoerd.
- Het Laurensfestival is niet gehonoreerd in de cultuurplan aanvraag, deze cijfers worden dan ook niet in de verantwoording meegenomen.
- De 14 mei herdenking is gratis toegankelijk met collecte na afloop. De uitreiking van de Laurenspenning is voor genodigden. De marktconcerten zijn gratis toegankelijk met collecte achteraf.
- De museumnacht accepteert op dit moment geen deelnemers, de Laurenskerk kon dus niet deelnemen. Dit zal in 2023 ook weer het geval zijn helaas.
- De bezoekers aan de zomerexpositie 100.000 Bomen en een Bos van Draad / foto-expositie Pauluskerk zijn geteld als de bezoekers aan het monument gedurende de looptijd van de expositie.

Monumentbezoekers

Buiten bovenstaande aantallen voor de podiumproducties ontving de Laurenskerk in 2022 **21.093** bezoekers aan het monument. Dit ligt aanzienlijk lager dan de normale aantallen vanwege het lagere aantal toeristen door de coronamaatregelen in het eerste kwartaal. Wij hopen het komende jaar weer door te groeien naar de gebruikelijke aantallen. Wij gaven in 2022 gratis toegang voor bezoekers uit Oekraïne (360 bezoekers) en tijdens de Open Monumentendag (500 bezoekers). De Rotterdammer geeft 1x per jaar gratis toegang voor de kerk en 1x gratis toegang voor een torenbeklimming. De Laurenskerk is ook deelnemer aan het Jeugdvakantiepaspoort (1400 bezoekers in 2022).

- 2022: 21.093 bezoekers monument (allen betalend)
- 2021: 10.514 bezoekers monument
- 2020: 9.917 bezoekers monument
- 2019: 40.508 bezoekers monument

Onze verhuringen brengen een groot publiek op de been: uit Rotterdam maar ook veelal nationaal en internationaal. In 2022 ontvingen wij circa **40.000** bezoekers aan de evenementen vanuit de verhuur (rouwdiensden, trouwerijen, concerten, feesten, congressen, herdenkingen etc).

3.2 Fair Pay

In 2022 heeft de Laurenskerk een maximale bijdrage van 59.500 euro ontvangen vanuit de fair pay subsidie. Deze subsidie is ingezet om overuren van medewerkers uit te betalen en te voorkomen en voor een eerlijke betaling van artiesten en sprekers. In 2022 is hier een bedrag van 60.327 euro aan besteed.

Fair Pay verantwoording

	aantal/uren	normaal tarief	fair pay verhoging	Totaal fair pay
		per concert/uur	per concert/uur	
Overuren vast personeel				30264
Office manager	208	28	5824	
Coördinator cultuur	416	30	12480	
PR medewerker	16	25	400	
Programmamaker	340	34	11560	
Orgel op zondag-hoofdserie	8	650	250	2000
Marktconcerten-dinsdag				2700
Tarief student	13	50	100	1300
Tarief afgestudeerd	14	150	100	1400
Orgel&Festival	5	2000	750	2302
Zomerconcerten-zaterdag	4	350	250	1000
Oude muziek (betalen zelf fair pay)	4	5500	0	0
Vocaal/Laurenschorij	5	1000	2000	8000
Domestica Rotterdam	3	3000	3000	9000
Amateurorgeldagen (betaling registranten en presentator)	6	100	160	960
Werkzaamheden organist Hayo Boerema m.b.t. programmering	1	1000	1500	1500
Inleiding diverse concerten door muziekhistoricus)	8	200	175	1400
Registranten bij diverse orgelconcerten	24	0	50	1200
bijeenkomsten deelnemers programmaraad	1	0	1400	1400
Honorarium zomere expo kunstenaar Sara Vrugt	1	1000	4000	4000
Orgelworkshop Michel Bouvard	1	250	250	250
Laurenspenning	1	0	350	350
TOTAAL				60326

3.3 Publieksonderzoek

In het kassasysteem van de Laurenskerk kunnen postcodes worden ingevoerd, waarmee een goed beeld verkregen wordt van de herkomst van bezoekers. De gegevens worden door Rotterdam Festivals geanalyseerd. Uit de analyse van 2022 tekent zich het volgende af (podium + monumentbezoekers):

- **33% komt uit de stad Rotterdam**
  - Waarvan 24,1%% klassieke cultuurliefhebbers, 15,2% culturele alleseters, 10,5% weelderige cultuurminnaars en 6,7% kindrijke cultuurvreterers.
  - Oververtegenwoordiging: klassieke cultuurliefhebbers, culturele alleseters en weelderige cultuurminnaars. Deze zijn onder het publiek van de Laurenskerk meer aanwezig dan procentueel in Rotterdam. Voor hen is het aanbod van de Laurenskerk bovengemiddeld aantrekkelijk.
  - Het publiek van de Laurenskerk komt vooral uit de buurten: Stadsdriehoek, Nieuwe Westen en Ommoord.
- **50% komt uit Nederland exclusief regio Rijnmond**
  - Waarvan 21,9% proevende buitenwijkers, 25,7% klassieke cultuurliefhebbers, 11,4% weelderige cultuurminnaars en 5,2% kindrijke cultuurvreterers.
  - Oververtegenwoordiging: weelderige cultuurminnaars, klassieke cultuurliefhebbers en kindrijke cultuurvreterers. Deze zijn onder het publiek van de Laurenskerk meer aanwezig dan procentueel in Nederland. Voor hen is het aanbod van de Laurenskerk bovengemiddeld aantrekkelijk.
  - Het publiek van de Laurenskerk komt vooral uit gemeenten: Den Haag, Amsterdam en Hoeksche Waard.
- **17% komt uit regio Rijnmond, exclusief de stad Rotterdam**
  - Waarvan 28,1% klassieke cultuurliefhebbers, 14,3% weelderige cultuurminnaars, 10,9% kindrijke cultuurvreterers en 13,4% actieve vermaakvangers
  - Oververtegenwoordiging: klassieke cultuurliefhebbers, kindrijke cultuurvreterers, culturele alleseters en actieve vermaakvangers. Deze zijn onder het publiek van de Laurenskerk meer aanwezig dan procentueel in de regio Rijnmond. Voor hen is het aanbod van de Laurenskerk bovengemiddeld aantrekkelijk.
  - Het publiek van de Laurenskerk komt vooral uit de gemeenten: Capelle aan den IJssel, Langsingerland en Schiedam.

Wat de verkoop van concertkaarten betreft zijn volgende kanttekeningen te maken:

- Veel concerten (alle orgelpauze- en zomerconcerten) zijn gratis toegankelijk en er worden vooraf maar een beperkt aantal kaarten voor verkocht en/of gereserveerd. Registratie in het kassasysteem bij inloop zou tot een te groot oponthoud leiden, omdat toeristen vooraf geen kaarten reserveren. Normaal gesproken is het bezoek in de zomermaanden voor circa 60% toerist.
- Het Promenadeconcert trekt bezoekers uit de wijde omtrek en heeft zelfs landelijke belangstelling.
- Voor de series Oude- en Vocale Muziek worden door De Doelen en/of Organisatie Oude Muziek Utrecht kaarten verkocht. Deze gegevens worden opgenomen in het culturele doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals. Beide series hebben regionale uitstraling en worden vooral bezocht door Culturele Alleseters, Weelderige Cultuurminnaars en Klassieke Kunstliefhebbers. Voor deze groepen biedt de Laurenskerk dus een belangrijk en aantrekkelijk podium.
- De bezoekers aan het monument bestaan voor circa 60% uit buitenlandse toeristen. De bezoekers vanuit de verhuringen zijn voor circa 50% Rotterdams, 30% Nederlands en 20% internationaal.

4. Financiën

We hebben 2022 met een kleine plus afgesloten. Doordat het eerste kwartaal nog enkele coronamaatregelen golden en omdat het culturele/toeristen bezoek maar langzaam op gang kwam waren de publieksinkomsten minder dan gebruikelijk. De verhuurinkomsten hebben dit verschil ruimschoots goedge maakt. Het jaar is met een kleine plus afgesloten. Zie verder het bijgevoegde accountantsrapport.

5 Beleidsthema's

5.1 Inclusiviteit

Op het gebied van inclusiviteit maakt de Laurenskerk stappen. Wij willen een breder publiek aantrekken. Dat is een uitdaging, want hoe laagdrempelig en inclusief er ook geprogrammeerd wordt, het gebouw blijft er als een (middeleeuwse) kerk uitzien. We hebben in 2022 de volgende onderwerpen verder uitgewerkt en stappen gezet:

- Het aantrekken van een jonger en breder publiek door het realiseren van een hyperorgel (zie ook onder innovatie). Wij denken dat dit 'hyperorgel' nieuwe doelgroepen naar het orgel kan brengen. Bijvoorbeeld componisten en andere muzikmakers. Maar ook jong publiek zal een muzikale toverdoos, met eigentijdse en herkenbare bedienings- en bespelings-elementen, aantrekkelijk vinden. Geen orgel voor organisten, maar voor iedereen die een nieuw muziekinstrument wil ontdekken. Er zijn diverse gesprekken gevoerd met inhoudelijke partners, waaronder Codarts, diverse hedendaagse Rotterdamse muzikanten en SKVR.
- Meer en betere samenwerking met diverse partners om het bereik en programma van de Laurenskerk aantrekkelijker te maken voor een breder en diverser publiek. Dit is ook het advies van Rotterdam Festivals voor verbreden van het publieksprofiel waarin ook interessante partners worden aangedragen. In 2022 hebben we gesprekken gevoerd met mogelijke nieuwe Rotterdamse partners, zie onderstaand.
- Meer leerlingen in de kerk door structureel verzorgen van cultuureducatie; De Laurenskerk wil haar educatieve functie voor basis- en voortgezet onderwijs ontwikkelen. Dat doen we samen met de toren van de Laurenskerk, dus met de gemeente Rotterdam en de Stichting Stadsmuziek. Bij die wens past ook het plan van het nieuwe orgel. Dit vormt een prachtig apparaat dat kinderen aanschouwelijk in een voor hen vaak nieuwe klankwereld introduceert. We beschikken al over een 'doe-orgel', een bouw pakket voor een miniorgel, door zogenaamde 'Orgelkids'. Het projectplan is in 2022 opgesteld en we hopen dit zo snel mogelijk te realiseren.
- Actieve werving van nieuwe bestuursleden en personeel met een diverse achtergrond. Hier is in 2022 invulling aan gegeven met een nieuw bestuurslid en een nieuwe medewerker met een niet-Westerse achtergrond.
- *Sterke inzet social media*
We hebben in 2022 ingezet op een versterking van onze social media kanalen. Met succes want onze volgers op Facebook en Instagram zijn meer dan verdubbeld. Hierbij richten we ons, naast onze podiumactiviteiten, op het laagdrempelige aanbod van torenbeklimmingen en verhalen over ons monument. Hiermee bereiken we een ander publiek dan met onze geijkte middelen (agenda en website).
- *Open Huis politiek*
De Laurenskerk is letterlijk en figuurlijk een open huis waar iedereen welkom is. Met de dagelijkse openstelling, ons programma en de kerkelijke functie is er voor elke Rotterdammer iets te vinden. Dit gegeven hebben we breed onder de aandacht gebracht.
- *Hart van de stad*
De Laurenskerk ligt in het hart van de stad en is voortreffelijk bereikbaar. Trein-, metro- en tramstation Blaak ligt vlakbij de kerk. Er zijn parkeergarages op loopafstand en enkele invalideparkeerplaatsen aan de toegangsweg.
- *Toegankelijkheid*
De Laurens is uitstekend toegankelijk voor bezoekers met een rollator of rolstoel en hulphonden zijn welkom! Ook hebben wij de vaste tentoonstelling ontsloten via geluidsfragmenten waardoor deze toegankelijk is voor mensen met een visuele beperking.

5.2 Innovatie

- In 2022 is het project Hyperorgel Rotterdam (oude naam: Orgelparadijs) verder uitgewerkt. Door gebruik van digitale techniek is het recent mogelijk geworden pijporgels flexibeler te laten klinken en te bespelen.

Daardoor ontstaat een instrument dat talrijke nieuwe klanken kan creëren. Iedere pijp wordt afzonderlijk manipuleerbaar, qua sterkte, toonhoogte, kleur. Het pijporgel van de 21e eeuw is ontstaan. Er is 1,6 miljoen aan fondsen geworven, waardoor 2 onderdelen van dit project al kunnen worden uitgevoerd (restauratie hoofdorgel en mobiele speeltafel). De fondsenwerving voor het resterende bedrag zal in 2023 verder worden doorgezet. Aan het project Hyperorgel Rotterdam zit ook een innovatie in programmering gekoppeld: een educatief project voor scholen en conservatoriumstudenten, crossovers met andere kunstvormen en een project voor hedendaagse muzikanten om het orgel op te nemen in hun instrumentarium.

- In 2022 is er een programmamaker aangesteld om het culturele aanbod van de Laurenskerk te vernieuwen en toegankelijk te maken voor een breder publiek. Er is een plan opgesteld voor een nieuwe positionering van de Laurenskerk in het culturele veld, passend bij het DNA van de Laurenskerk als plek voor iedereen. De opdracht is om dit in samenwerking met Rotterdamse cultureel maatschappelijke organisaties vorm te geven. Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met beoogde nieuwe partners als Grounds, Music Matters, Cultuurregisseur Rotterdam Centrum, Bird, Rotown, Motel Mozaiek, IFFR, Dakendagen en Productiehuis Flow.
- Aan onze bestaande vaste opstelling in de Librijekapel zijn in samenwerking met Museum Rotterdam drie bijzondere beelden van Erasmus geplaatst, waaronder het oudst bekende beeld. Deze objecten vertellen het verhaal van onze oude buurman beter en aantrekkelijker. De presentatie is in april 2022 geopend door de burgemeesters van Rotterdam en Gouda.
- Het projectplan om de toren van de Laurenskerk beter te ontsluiten met een vernieuwde entree en een expositie in de torenzaal van de toren is gereed. Onderdeel van dit plan is een educatief programma voor scholen en een muurschildering van Rotterdamse (jonge) kunstenaars. De fondsenwerving start in 2023.
- De website 'Candlelikes!', onze web-mogelijkheid om een digitaal kaarsje aan te steken voor een naaste of geliefde in de Laurenskerk, inclusief een bijdrage voor de exploitatie is vernieuwd en breder toegankelijk gemaakt via onze eigen website en de website van begrafenisondernemer Van der Spek.

5.3 *Interconnectiviteit*

Wij werken intensief samen met tal van Rotterdamse en landelijke organisaties. We hebben structurele afspraken met:

- **De Doelen**

Met de doelen werken wij samen in de serie Oude Muziek. De samenwerking bestaat uit de afstemming van de programma's en gezamenlijke publiciteit en kaartverkoop. De overige samenwerkingen (orgelprogrammering en vocale muziek) zijn helaas door De Doelen stopgezet vanwege hun interne focus en het nieuwe beleid zich vooral te richten op programmering in eigen huis.

- **Landelijke organisatie oude muziek**

Jaarlijks wordt een aantal programma's van organisatie Oude Muziek te Utrecht ingekocht. Oude muziek verzorgt betalingen aan de artiesten, transport instrumentarium, vervoer musici, overnachtingen. Tevens verzorgt Oude Muziek landelijk de publiciteit en kaartverkoop. Geregeld worden de programma's rechtstreeks uitgezonden via npo4. Daarmee is onze serie oude muziek ook buiten Rotterdam goed zicht- en hoorbaar.

- **Orgelpartners**

De Laurenskerk is aangesloten bij stichting Rotterdam Orgelstad, een samenwerkingsverband van een 16-tal concertlocaties waar structureel orgelmuziek wordt aangeboden.

- **Stichting Stadsmuziek**

Stichting stadsmuziek verzorgt onder meer de beiaardbespelingen op de Laurenstoren. We kunnen bij speciale gelegenheden een beroep doen op de stadsbeiaardiers. De beiaardklanken zijn op het plein onmisbaar en brengen leven in de brouwerij!

- **Diverse Rotterdamse festivals**

Met de serie orgel en festival sluit de Laurenskerk aan bij Rotterdamse festivals, met programma's waarin het instrument niet de hoofdrol speelt. Voorbeelden zijn North Sea Round Town, Open Monumentendag, Dakendagen en het Erasmusconcert tijdens de Erasmusweek. Sinds 2019 zitten wij ook in het voorprogramma van het Circusstad festival, met een spectaculair programma van orgelcomposities, waarop circusacts worden uitgevoerd.

- **Stadspodium**

De partners van het Grotekerkplein, Stadspodium, Gebouw de heuvel en Laurenskerk, hebben geijverd voor de aanpassing van het plein tot een aangenaam verblijfsgebied. Momenteel zetten zij zich in voor een brede programmering op het plein en het stadspodium, waarbij laagdrempeligheid en zelf meedoen centraal staan. Vooral in de zomermaanden zijn er activiteiten. De aanvraag voor een Laurensfestival binnen het cultuurplan is niet gehonoreerd, maar de partners houden desondanks nauwe contacten met elkaar, de omwonenden en de gebiedscommissie.

- **Laurens Vocaal**

In dit overzicht mag Laurens Vocaal en daaronder vallende Laurenschorus, Laurenscollegium en Rotterdam Symfonie koor niet ontbreken. Dit van oorsprong kerkkoor van de hervormde gemeente heeft zich ontwikkeld tot een vooraanstaand gezelschap op landelijk niveau en zijn inmiddels Rijksgefinancierd. De genoemde ensembles verzorgen concerten in binnen- en buitenland en werken mee aan producties van gerenommeerde orkesten (onder meer Rotterdams Philharmonisch Orkest en Concertgebouworkest). Zij zijn behalve in kerkdiensten van de hervormde gemeente ook met grote regelmaat te horen tijdens de maandelijkse cantatediensten, specifieke themaconcerten en het nieuwjaarsconcert.

- **Codarts**

Wij werken intensief samen met Codarts in het kader van talentontwikkelprogramma's. Verder vinden de Codarts open dag en de afstudeerexamens van de orgelstudenten plaats in de Laurenskerk.

- **Diverse overige partners**

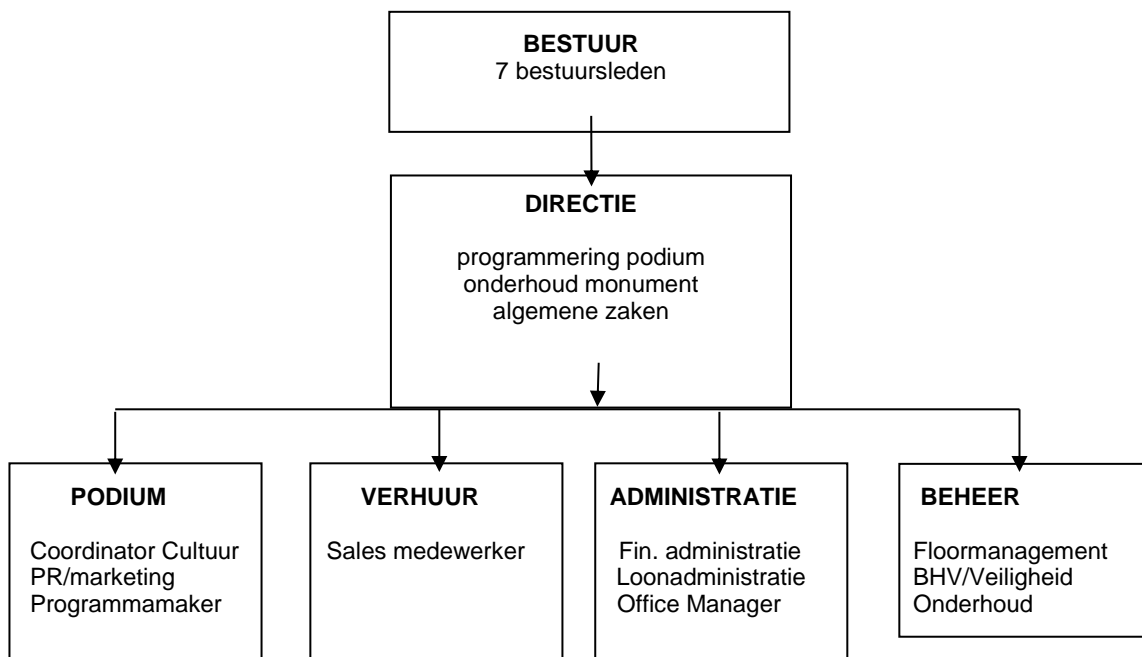
Domestica Rotterdam, Stichting 14 mei Herdenking, zitting in het Erasmuscomité, Miniworld Rotterdam (partner in combiticket), Rotterdampas (gratis toegang, jeugdvakantiepaspoort), Rotterdam Welcome Card (korting op een entreeticket), Rotterdam Partners (zakelijke markt), Stadsarchief Rotterdam en de Stichting Laurenspenning.

Nieuwe partners

In 2022 zijn wij begonnen met het uitbreiden van onze partners om de organisatie en ons bereik groter, breder en inclusiever te maken. Hierbij zijn gesprekken gevoerd met diverse nieuwe festivals en instellingen: Motel Mozaïek, IFFR, Lantaren Venster, Bird, Rotown, Bank 15 (voor jonge makers), gedeeld verleden/gezamenlijke toekomst (Keti Koti viering) en de cultuurregisseur Rotterdam Centrum. Zij hebben een achterban die wij als Laurenskerk moeilijk kunnen bereiken en als wij krachten bundelen wordt de kerk en het programma toegankelijker voor een breed publiek.

6. Bedrijfsvoering

6.1 Organisatie

Personeel

	personen	uren pw	FTE
Beheerder/koster/floormanager	3	72	2
Algemene dienst/schoonmaak	1	17	0,5
Sales-/operationeel manager	1	24	0,7
Boekhouding	1	24	0,7
PR / website	1	8	0,2
Coördinatie culturele zaken	1	20	0,6
Programmamaker	1	20	0,6
Office manager	1	28	0,8
Directie	1	36	1
Totaal	11	249	7,1
Aantal betrokken vrijwilligers ca.	30		

Alle personeelsleden hebben - naast specifieke taken - algemene taken en kunnen werkzaamheden deels van elkaar overnemen of waarnemen. Dit is noodzakelijk vanwege de deeltijd bezetting van alle functies, zodat bij ziekte of vakantie de uitvoer van de werkzaamheden gewaarborgd is.

Bestuur

Het bestuur van de stichting Laurenskerk is (conform de statuten bij voorkeur) samengesteld uit personen afkomstig uit verschillende werkvelden (financiële wereld, de gemeente Rotterdam, Hervormde Gemeente, bouwwereld, marketing e.d.). Ze worden benoemd voor een periode van vier jaar en zijn maximaal één keer

herkiesbaar (voor zittende bestuursleden geldt nog een termijn van twee maal verkiesbaar). Voor de invulling van vacatures binnen het bestuur wordt gezocht in het werkveld van de vacante portefeuille, waarbij factoren als deskundigheid, netwerk, bestuurservaring en een diverse samenstelling een belangrijke rol spelen. In 2022 zijn 2 vacante posities opgevuld, namelijk die van penningmeester en bestuurslid communicatie. De samenstelling van het bestuur is opgenomen in paragraaf 7.1.

6.2 Marketing/communicatie

Algemene middelen

- Concert- en activiteitenagenda wordt gecommuniceerd via de website, nieuwsbrieven en social media.
- Website; De website van de Laurenskerk is beter vindbaar gemaakt in 2022 (Search Engine Optimization) met behulp van een gespecialiseerd bureau.
- Social Media; de Laurenskerk heeft een speciale medewerker die, publiciteit en marketing voor de podiumfunctie en de erfgoedfunctie verzorgt. Er wordt veel gebruik gemaakt van Facebook en Instagram om de diverse activiteiten onder de aandacht te brengen, zowel met onbetaalde als betaalde posts. In 2022 hebben we extra ingezet op social media, hierdoor is het aantal volgers meer dan verdubbeld. Op dit moment heeft de Laurenskerk 3355 volgers op Facebook en 2142 volgers op Instagram.
- Mailings; op de website kunnen belangstellenden zich aanmelden voor verschillende nieuwsbrieven. Ook in 2022 was dit communicatiekanaal van groot belang om onze directe volgers met regelmaat te informeren. We hebben een Algemene Nieuwsbrief, de Orgelnieuwsbrief en een nieuwsbrief voor de zakelijke markt.
- Rotterdam Partners; de Laurenskerk is één van de partners van deze organisatie, die veel publiciteit maakt voor leisure en zakelijke activiteiten in en om Rotterdam. D
- Persberichten. Deze worden geregeld verzonden bij concerten en evenementen.
- De Laurenskerk krijgt via Google Grants voor culturele instellingen gratis de mogelijkheid om te adverteren via Google.

Muziekpodium

- Samenwerkingen; met de Doelen en de Organisatie Oude Muziek Utrecht wordt samengewerkt in de programmering voor wat betreft de oude muziek. De concerten in de Laurenskerk worden in de agenda's van opgenomen en ook de kaartverkoop loopt via deze organisaties.
- Rotterdam Orgelstad/orgelwebsites; de orgelwereld is goed georganiseerd en kent diverse websites waar concerten worden aangekondigd. De Laurenskerk is aangesloten bij de stichting Rotterdam Orgelstad, die een eigen goed bezochte website heeft.
- Radio; een enkele keer per jaar worden concerten opgenomen in- of live uitgezonden vanuit de Laurenskerk, waarmee de landelijke bekendheid van het podium Laurenskerk wordt versterkt.
- Ons nieuwe publiciteitsbord aan de gevel van de Laurenskerk bevat de agenda van de komende programmering.

Erfgoedfunctie

- Wij geven flyers uit over het monument en de torenbeklimmingen (NL en ENG). Deze worden verspreid door Rotterdam Partners bij VVV's, hotels en Grand Cafés.
- Rotterdam Partners. Deelname aan informatiebijeenkomsten voor organisaties werkzaam in de toeristenbranche.
- Advertenties in de Visitor, de Oud Rotterdammer, Uitagenda Rotterdam enabri's en schermen in de stad.
- Buitenlandse event/congresorganisatoren en touroperators worden voornamelijk bereikt via Rotterdam Partners. Dit via de website van Rotterdam Partners, maar ook door workshops en dagprogramma's waarbij met regelmaat de Laurenskerk wordt aangedaan of waarin de Laurenskerk participeert.

Commerciële publiciteit

- Voor de commerciële activiteiten worden daartoe geëigende middelen ingezet, zoals advertenties in relevante vakbladen, locatiewebsites, partnership met Rotterdam Partners, relatieonderhoud met cateraars en linkedin.

De stichting voldoet aan de AVG wetgeving.

7. Governance

7.1 Bestuursmodel

De Stichting Laurenskerk kent een relatief groot stichtingsbestuur. Dit past het beste bij de veelzijdige functies van de stichting. De leden van het bestuur worden op die verschillende taken geworven en zij behartigen - naast algemene bestuurstaken - specifieke portefeuilles. Dat geldt voor uiteraard voor voorzitter, secretaris en penningmeester, maar binnen de Stichting Laurenskerk is ook specifieke deskundigheid nodig voor onder meer bouwtechnische zaken, erfgoed, podium, commercie en publiciteit/marketing. De stichting is opgericht in 1989 en de statuten zijn gewijzigd in het jaar 2000. De stichting onderschrijft de Codes Cultural Governance en Fair Practice en past die zoveel als mogelijk toe. In 2016 zijn er verschillende regelingen en profielen opgesteld in het kader van de governance, zoals onder meer een bestuurs-, directie-, arbitragereglement en profielen voor bestuur en directie.

De samenstelling van het bestuur was in 2022 als volgt:

Naam	Functie	Werkkring
Dhr. W. Tempel	voorzitter	Wethouder Krimpen a/d IJssel
Dhr. A. Ponsteen	secretaris	Voormalig directeur Erfgoedhuis Zuid-Holland
Dhr. S. Habib	penningmeester	Portfolio Manager Shell Assets
Dhr. H. Gaarman	bouwzaken	Projectleider Royal Haskoning/DHV
Dhr. J. Kuijt	publiciteit	Head of ALM, Ortec Finance
Dhr. W. van den Hoogen	commercie	Voormalig directeur D-reizen
Mw. F. Veldman	HG & personeel	Manager bij Gemeente Rotterdam

Het bestuur kwam in 2022 acht keer in vergadering bijeen. Daarnaast maken bestuursleden deel uit van kleine werkgroepen en zijn vertegenwoordigd bij overleg met relevante organisaties rondom de stichting om informatie uit te wisselen en draagvlak te behouden. In 2022 heeft er een zelfevaluatie van het bestuur plaatsgevonden, die is besproken tijdens de bestuursvergadering van 4 januari 2022. Belangrijkste onderdelen waren:

- *Uitvoering/aanpassing (focus, taakverdeling, timing) meerjarenvisie.*
- *Betrokkenheid bij/aanwezigheid in kerk.*
- *Verhuurbeleid.*
- *Samenstelling/diversiteit/opvolgingsschema bestuur.*
- *Samenwerking met directeur/organisatie bureau.*
- *Relatie met Vrienden van de Laurenskerk.*

Externe belanghebbenden

Er werd overleg gevoerd met de externe belanghebbenden waarmee langdurige en intensieve relaties bestaan op inhoudelijk, functioneel en financieel gebied: Hervormde Gemeente, eigenaar van het gebouw: Stichting Grote Kerk (inclusief beleggingsfonds en gemeentefonds), de Vereniging Vrienden van de Laurenskerk, Fonds Instandhouding Laurenskerk en onze vaste samenwerkingspartners (organist Hayo Boerema, Domestica en Laurens Vocaal).

Rooster van aftreden

	naam	periode 1		periode 2		periode 3	
		vanaf	t/m	van	t/m	van	t/m
1	Wubbo Tempel (*)	12-2-2014	12-2-2018	12-2-2018	12-2-2022	12-2-2022	12-2-2026
2	Sarmad Habib	12-7-2022	12-7-2026				
3	Frederique Veldman (*)	13-3-2018	13-3-2022	13-3-2022	13-3-2026		
4	Herman Gaarman	15-2-2011	15-2-2015	15-2-2015	15-2-2019	15-2-2019	15-2-2023
5	John Kuijt	1-9-2022	1-9-2026				
6	Will van den Hoogen	23-3-2012	23-3-2016	23-3-2016	23-3-2020	23-3-2020	23-3-2024
7	Andries Ponsteen	31-3-2016	31-3-2020	31-3-2020	31-3-2024		

*Minimaal 5 personen / oneven aantal
Zittingsduur bestuursleden: periode is 4 jaar voor
maximaal 2 periodes*

Maximaal 3 periodes (12 jaar) voor zittende leden

(Neven)functies bestuursleden stichting Grote of Sint Laurenskerk

Hr. W. Tempel, voorzitter

- Wethouder gemeente Krimpen a/d IJssel
- Extern lid commissie geweldsaanwending politie-eenheid Rotterdam
- Secretaris Stichting Overschie Hike.
- Voorzitter werkgroep toekomst Grote Kerk Overschie

Hr. A. Ponsteen, secretaris

- Lid/secretaris bestuur Stichting Molens aan de Kralingse Plas, Rotterdam
- Voorzitter concertcommissie Hoflaanerk, Rotterdam
- Freelance schrijver/eindredacteur

Hr. S. Habib, penningmeester

- Portfolio Manager Fixed Income Developed Markets, Shell Asset Management Company

Hr. H. Gaarman

- Projectmanager bij Royal HaskoningDHV
- Penningmeester Vereniging Woongroep Ganzenvlucht

- Begeleider (pianist) oecumenische vieringen Franciscus Gasthuis
- Penningmeester koor Couleurs Vocales
- Gebouwbeheerder Andreas, Petrus en Pauluskerk Maassluis

Hr. J. Kuijt

- Ortec Finance, Head of ALM en voorzitter ondernemersraad
- Guest lecturer VU Amsterdam

Hr. W. van den Hoogen

- STAK lid Uniglobe
- Adviseur Effytool organisatie van back Officesystemen t.b.v. makelaardij in Nederland
- Voorzitter adviesraad DAKA Holding
- Aandeelhouder van de organisatie Taxatierap.

Mw. F. Veldman

- Rayonmanager wijkteams Zuid-Buiten bij de gemeente Rotterdam

Mw. E. van Vegchel, directeur

- Lid Erasmuscomité
- Adviseur Erfgoed, Amsterdams Fonds voor de Kunst
- Advisory Council, Fashion for Good
- Lid Raad van Toezicht, Stichting Wijkcollectie Rotterdam

Vertrouwenspersoon binnen de stichting is bestuurslid mw. F. Veldman.

7.2   *Directeur*

De uitvoering van de statutaire doelstellingen en de dagelijkse leiding van de stichting is in handen van de door het bestuur aangestelde directeur. De directeur laat zich voor de invulling van de artistieke zaken op zijn beurt bijstaan door een orgelcommissie en werkt samen met culturele partners, waarmee artistieke vrijheid en integriteit zo goed als mogelijk wordt gegarandeerd. Voor wat betreft het onderhoud van het monument wordt samen gewerkt met een gespecialiseerd architectenbureau in de monumentenzorg. De directeur legt verantwoording af aan het bestuur.

7.3   *Jaarrekening en -verslag*

De Jaarrekening 2022, met daarin opgenomen het bestuursverslag, is opgesteld en gecontroleerd door ABS Accountants te Spijkenisse en is de bestuursvergadering van 21 maart 2023 vastgesteld. ABS accountants is sinds 2019 aangesteld met een termijn van maximaal 4 jaar.

7.4   *Bezoldiging*

Bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Kosten gemaakt voor de uitvoering van taken kunnen worden gedeclareerd. Het personeel - inclusief de directeur - van de stichting ontvangen een bezoldiging voor hun werkzaamheden conform de cao PKN (Protestants Kerken Nederland). Die cao wordt ook gevolgd met betrekking tot alle andere arbeidsvoorwaarden. Het maximale salaris (schaal 16/10) bedroeg volgens deze cao anno 2022 € 98.723 bruto op jaarbasis excl. vakantiegeld (8%) en eindejaarsuitkering (8,4%). Acht personeelsleden zijn in vaste dienst voor onbepaalde tijd, 3 personeelsleden voor bepaalde tijd met uitzicht op een vast contract bij goed functioneren. De WNT is niet van toepassing op de stichting.

7.5   *Tegenstrijdige belangen*

Er zijn in het jaar 2022 geen besluiten genomen in het bestuur waarbij sprake is van tegenstrijdige belangen tussen de stichting en een van haar bestuurders en/of directeur.

7.6   *Risicobeheersing*

De stichting is voor haar bestaan in hoge mate (ca. 75%) afhankelijk van opbrengsten uit commerciële activiteiten. Dit betreft met name opbrengsten uit de verhuur van de locatie voor evenementen (zowel zakelijke als culturele) en bijbehorende horeca-activiteiten. De organisatie is daarmee gevoelig voor conjuncturele verschuivingen in de economie. Ook is waarneembaar dat het resultaat jaarlijks wisselt; goede en minder goede jaren wisselen elkaar af, maar gemiddeld blijft het resultaat positief.

Investerings- en verfraaiingen aan het gebouw, alsmede kosten gepaard gaande met uitbreiding van functies, kunnen in de regel niet uit de reguliere exploitatie worden gedekt. Om die doelen te realiseren is altijd projectmatige fondsenwerving noodzakelijk, zoals voor de uitvoering van het orgelparadijs en het ontwikkelen van educatieve activiteiten.

De exploitatiekosten van het gebouw blijven altijd hoog (onderhoud monument en energiekosten). Het personeelsbestand is beperkt tot een zo klein mogelijk kernteam en veel menskracht wordt op projectbasis naar

behoefte ingehuurd. Er worden maatregelen getroffen om enerzijds het rendement uit verhuur te verhogen en anderzijds de verhuur door sales activiteiten te laten stijgen.

De podiumactiviteiten blijken normaal gesproken vrij ongevoelig voor conjuncturele schommelingen. Al werd er in 2022 wel een lange aanloopperiode geconstateerd voordat de bezoekersaantallen weer op het oude pre-corona niveau waren. Datzelfde geldt voor de inkomsten uit toeristisch bezoek.

Om de continuïteit van de stichting zo goed mogelijk veilig te stellen zijn er diverse verzekeringen afgesloten die calamiteiten financieel (deels) afdekken. Zo lopen een ziektekostendekking (vervanging van personeel tijdens ziekte), een exploitatieverzekering (indien het gebouw tijdelijk niet gebruikt kan worden na een calamiteit), brand- en inboedelverzekering, aansprakelijkheidsverzekering e.a. Ten behoeve van het bestuur is een bestuursaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

7.7 Interne controle, gedrags- en integriteitscode

In het bestuursreglement zijn de (gedrags)regels rondom samenstelling van het bestuur, bevoegdheden/verantwoordelijkheden/taken, vergaderingen/werkwijze/besluitvorming en transparantie/verantwoording vastgelegd. Dit reglement is in 2022 gevolgd.

7.8 Code Culturele Diversiteit

De stichting onderschrijft dat Rotterdam een veelkleurige stad is en onderstreept het belang van de afspiegeling daarvan in de programmering, personeelsbestand en bestuur. Dit streven is opgenomen in onze meerjarenvisie.

De Grote of Sint-Laurenskerk Rotterdam, gebouwd tussen 1449-1525, is vanuit haar geschiedenis een 'witte' organisatie. Hoewel we de Laurenskerk zien als een gebouw van en voor Rotterdammers, blijkt de uitstraling van kerk daarbij voor sommige groepen een drempel. We werken niettemin gestaag aan grotere toegankelijkheid, onder meer door cultuureducatie, een breder en meerstemmig programma en de multiculturele thema's van de semipermanente tentoonstelling. Ook is in de Meerjarenvisie vastgelegd dat we een veelkleurige Programmaraad instellen en bestuur en medewerkers bij vacatures verversen met mensen met diverse achtergrond. Zie verder beleidsthema's inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit.

7.9 Fair Practice Code

- *Personeel*

De stichting volgt de CAO van de PKN (Protestante Kerk Nederland), die de CAO voor ambtenaren volgt. De arbeidsvoorwaarden van de werknemers van de stichting zijn conform vastgelegd, evenals functieomschrijvingen. Overuren worden uitbetaald via de Fair Pay Subsidie van de gemeente Rotterdam.

- *Vrijwilligers*

De stichting heeft vrijwilligers in dienst die noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering. Het gaat onder meer om kassamedewerkers, gastvrouwen/-heren, torenhulpen en klusjesmensen. Zij ontvangen voor hun werkzaamheden een vrijwilligersvergoeding van € 5,- per uur, conform de wettelijke bepalingen. Tevens geldt een maximum bedrag van € 190,- per maand/ € 1.900,- per jaar.

- *Bestuurders*

Bestuurders van de stichting Grote of Sint-Laurenskerk ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding of vacatiegelden. Kosten gemaakt voor de uitvoering van hun werkzaamheden zoals reis-, parkeer-, kopieerkosten e.d. kunnen gedeclareerd worden.

- *Artiesten/ensembles*

- Gecontracteerde organisten. Uit eigen onderzoek blijkt dat de Laurenskerk tot de best betalende orgelpodia van Nederland behoort. Met inzet van de fair pay subsidie hebben wij de honoraria kunnen verhogen.
- Organisatie Oude Muziek Utrecht. Deze organisatie laat weten de code te onderschrijven en daarnaar te handelen.
- Laurens Vocaal is het eens met hetgeen in de code wordt aangegeven. Zij betalen hun musici via de Fair Practice Code. Wij betalen Laurens Vocaal met de fair pay subsidie meer honorarium dan voorheen gebruikelijk was.
- Domestica Rotterdam. Deze stichting geeft aan dat zij nog niet kan voldoen aan de Fair Practice Code voor wat betreft de betaling aan de ensembleleden. Hoewel deze elders een (volledige) baan in het muziekleven hebben en daarmee in hun levensonderhoud voorzien, is het de intentie van Domestica de honorering conform de code te gaan doorvoeren. Wij betalen Domestica Rotterdam met de fair pay subsidie meer dan het honorarium van voor de subsidie om bij te dragen aan een eerlijke betaling van de muzikanten.

7.10 Veilige werkomgeving

De Stichting Laurenskerk heeft een vertrouwenspersoon in de persoon van bestuurslid Frederique Veldman. Alle medewerkers zijn hiervan op de hoogte gesteld. De Laurenskerk heeft een open en informele cultuur waar regelmatig werkoverleg plaatsvindt en mensen elkaar kunnen aanspreken.

In 2022 is er een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd door een externe partij, waarbij ook een gedragscode opgesteld waarin de richtlijnen voor omgangsvormen zijn vastgesteld om grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan.